

**BOSHLANG'ICH SINFLARNI O'QITISHDA FINLANDIYA TA'LIM
TIZIMINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI**

Shukurova Aziza Xayrulloevna

O'zbekiston _ Finlandiya pedagogika instituti assistenti

Sohibova Gulmira Saydulla qizi

O'zbekiston _ Finlandiya pedagogika instituti talabasi

Annotatsiya: ushbu maqolada boshlang'ich sinflarni o'qitishda fin ta'lim tizimining o'ziga xos xususiyatlari chuqur tahlil qilingan. Bu yaxlit rivojlanish, shaxsiy o'rganish va teng imkoniyatlarga, shuningdek ularning talabalar natijalariga ta'siriga e'tiborni ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar: Finlyandiya ta'lim tizimi, boshlang'ich ta'lim, o'ziga xos xususiyatlar, yaxlit rivojlanish, shaxsiylashtirilgan ta'lim, teng imkoniyatlar.

Annotation: this article provides an in-depth analysis of the peculiarities of the Finnish educational system in the teaching of primary classes. It emphasizes a focus on holistic development, personal learning, and equal opportunity, as well as their impact on student outcomes.

Keywords: Finnish education system, primary education, specific features, holistic development, personalized education, equal opportunities.

Аннотация: В данной статье подробно проанализированы особенности финской системы образования в обучении начальных классов. Он делает упор на целостное развитие, индивидуальное обучение и равные возможности, а также на их влияние на успеваемость учащихся.

Ключевые слова: финская система образования, начальное образование, особенности, целостное развитие, персонализированное образование, равные возможности.

Finlyandiya ta'lim tizimi yuqori sifatli ta'lim berish, uning alohida bajarish uchun xalqaro e'tirofga sazovor bo'ldi. Finlyandiya boshlang'ich ta'limi, xususan, yaxlit rivojlanish, shaxsiy ta'lim va barcha talabalar uchun teng imkoniyatlarni birinchi o'ringa qo'yadigan o'ziga xos xususiyatlari bilan mashhur. Ushbu maqolada boshlang'ich sinflarni o'qitishda Finlyandiya ta'lim tizimini ajratib turadigan asosiy elementlar ko'rib chiqilgan.

Boshlang'ich ta'limda Finlyandiya ta'lim tizimining o'ziga xos xususiyatlarini tushunish uchun mavjud adabiyotlar, hisobotlar va tadqiqotlar keng ko'rib chiqildi. Tegishli ma'lumotlar va tushunchalarni to'plash uchun turli manbalar, shu jumladan ilmiy tadqiqotlar, rasmiy hujjatlar va ekspert xulosalari bilan maslahatlashildi.

Finlyandiya ta'lim tizimi o'zining innovatsion yondashuvi va muvaffaqiyatli natijalari bilan butun dunyoda yuqori baholanadi. Boshlang'ich sinflarni o'qitishda Finlyandiya ta'lim tizimi uning samaradorligiga hissa qo'shadigan bir nechta o'ziga xos xususiyatlarni o'z ichiga oladi. Bu erda ba'zi asosiy elementlar:

- Teng imkoniyatlar: Finlyandiya ta'lim tizimi barcha talabalarga teng imkoniyatlarni taqdim etishi bilan mashhur. Maqsad ta'limdagi tengsizlikni minimallashtirish va har bir bolaning kelib chiqishi yoki ijtimoiy-iqtisodiy holatidan qat'i nazar, yuqori sifatli ta'lim olish imkoniyatini ta'minlashdir.

- O'yinga asoslangan ta'lim: boshlang'ich sinflarda fin maktablari, ayniqsa, dastlabki yillarda o'yinga asoslangan ta'limni ta'kidlaydi. Asosiy e'tibor faqat ilmiy yutuqlarga emas, balki ijodkorlik, tasavvur va yaxlit rivojlanishga qaratilgan. O'yin bolalarning o'quv jarayonining muhim qismi hisoblanadi.

- Minimal standartlashtirilgan test: Finlyandiya boshlang'ich maktablari cheklangan standartlashtirilgan testlarga ega. O'qituvchilar imtihon va baholarga katta tayanish o'rniga, talabalarning taraqqiyotini doimiy baholash va kuzatish orqali baholaydilar. Ushbu yondashuv stressni kamaytiradi va har bir talabaning kuchli tomonlari va takomillashtirish yo'nalishlarini yanada kengroq tushunishga imkon beradi.

- Bolalarga yo'naltirilgan yondashuv: Finlyandiya ta'limi bolani o'quv jarayonining markaziga qo'yadi. O'qituvchilar har bir talabaning individual ehtiyojlari, qiziqishlari va o'rganish uslublarini tushunishga qaratilgan. Ular shaxsiy qo'llab-quvvatlaydi va talabalar o'zlarini xavfsiz, hurmatli va qadrlil his qiladigan tarbiya muhitini yaratadi.

- Hakorlikda o'rganish: Finlyandiya maktablari talabalar o'rtasida hamkorlikda o'rganish va hamkorlikni ta'kidlaydi. Ijtimoiy ko'nikmalar, jamoaviy ish va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantirish uchun guruh ishi, munozaralar va tengdoshlarning o'zaro munosabatlari rag'batlantiriladi. Bu hamjamiyat tuyg'usini rivojlantiradi va talabalarga bir-biridan o'rganish va qo'llab-quvvatlashga yordam beradi.

- Farovonlikka urg'u: Finlyandiya ta'lim tizimi talabalar farovonligi va baxtiga ustuvor ahamiyat beradi. Jismoniy faollik, ochiq havoda o'ynash va muntazam tanaffuslar kunlik jadvalga kiritilgan. Maktablar, shuningdek, o'quvchilarning ijtimoiy, hissiy va o'quv ehtiyojlarini qondirish uchun har tomonlama qo'llab-quvvatlash xizmatlarini, shu jumladan maslahatchilar va maxsus ta'lim o'qituvchilarini taqdim etadi.

- Yuqori malakali o'qituvchilar: Finlyandiya o'qituvchilar og'ir ta'lim va ta'lim duchor. Ular ta'lim bo'yicha magistr darajasiga ega bo'lishlari va doimiy ravishda malaka oshirishlari shart. O'qituvchilar o'z darslarini loyihalashda va talabalarning

taraqqiyotini baholashda avtonomiyaga ega ishonchli mutaxassislardir. Bu o'z ishiga egalik va sadoqat hissini uyg'otadi.

•Integratsiyalashgan o'quv dasturi: Finlyandiya boshlang'ich ta'limi fanlar fanlararo mavzular yoki mavzular orqali o'qitiladigan integral o'quv dasturiga amal qiladi. Ushbu yondashuv talabalarga turli mavzular o'rtasidagi aloqalarni ko'rishga yordam beradi va bilimlarni yaxlit tushunishga yordam beradi.

Finlyandiya ta'lim tizimining ushbu o'ziga xos xususiyatlari talabalarni mustaqil, tanqidiy fikrlovchi va umrbod o'quvchi bo'lishga undaydigan qo'llab-quvvatlovchi va inklyuziv o'quv muhitini yaratishga yordam beradi.

Finlyandiya ta'lim tizimining o'ziga xos xususiyatlari ajoyib natijalar berdi. Finlyandiyalik talabalar doimiy ravishda xalqaro baholashda yaxshi natijalarga erishadilar, yuqori darajadagi ilmiy yutuqlar, ijodkorlik va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini namoyish etadilar. Ta'limga yaxlit yondashuv o'quvchilarning umumiy farovonligiga hissa qo'shadi va sinfdan tashqarida o'rganishga bo'lgan muhabbatni rivojlantiradi.

Bundan tashqari, shaxsiylashtirilgan ta'limga e'tibor yutuqlardagi bo'shliqlarni minimallashtirish va tenglikni targ'ib qilishda muhim rol o'ynadi. Har bir talaba ijtimoiy-iqtisodiy kelib chiqishi yoki o'rganish qobiliyatidan qat'i nazar, muvaffaqiyatga erishish uchun teng imkoniyatlarga ega bo'ladi. Hamkorlikdagi va inklyuziv ta'lim muhiti muhim ijtimoiy va hissiy ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi, talabalarni jamiyatda faol ishtirok etishga tayyorlaydi.

Xulosa va takliflar:

Finlyandiya ta'lim tizimining muvaffaqiyati boshlang'ich ta'lim tizimini takomillashtirishga intilayotgan boshqa mamlakatlar uchun qimmatli model bo'lib xizmat qilishi mumkin. Bu yaxlit rivojlanish, shaxsiylashtirilgan ta'lim va inklyuziv va hamkorlikdagi ta'lim muhitini rivojlantirishning ahamiyatini ta'kidlaydi.

Ta'lim siyosatchilari va manfaatdor tomonlar quyidagi takliflarni ko'rib chiqishlari kerak:

•San'at, musiqa va jismoniy tarbiyani o'quv dasturiga kiritish orqali yaxlit rivojlanishga ustuvor ahamiyat bering.

•Pedagogik amaliyotni takomillashtirish uchun o'qituvchilar malakasini oshirish va malakasini oshirishga mablag ' sarflang.

•Yuqori qoziq standartlashtirilgan sinov e'tibor kamaytirish va qimmatli teskari ta'minlash oqlaydigan baholash targ'ib.

•Turli xillikni qamrab oladigan va alohida ehtiyojli talabalarni qo'llab-quvvatlaydigan inklyuziv sinflarni yarating.

Ushbu tamoyillar va amaliyotlarni qo'llash orqali mamlakatlar talabalarga kuch beradigan, ularning iste'dodlarini tarbiyalaydigan va ularni muvaffaqiyatli kelajakka tayyorlaydigan ta'lim tizimini yaratish yo'lida ishlashlari mumkin.

Xulosa qilib aytganda, Finlyandiya ta'lim tizimining boshlang'ich sinflarni o'qitishdagi o'ziga xos xususiyatlari yaxlit rivojlanish, shaxsiy ta'lim va teng imkoniyatlarga qaratilgan. Ushbu jihatlar Finlyandiyaning ta'limdagi muvaffaqiyatiga hissa qo'shdi va boshlang'ich ta'lim tizimini takomillashtirishga intilayotgan boshqa xalqlar uchun qimmatli saboqlar berdi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Grigoriy Petrov. “Oq nilufarlar yurtida”, “Faktor press”, 2021 y.
2. Timoti Uoker. “Finlandiya ta'lim mo'jizasi”, “Global books”, 2023 y.
3. Salberg Pasi. “Финские уроки. История успеха реформ школьного образования в Финляндии”, “Арт-транзит, классика- XXI”, 2015 г
4. <https://abt.uz/blog/prezident-xalq-ta-limi-tizimidagi-muammolar-vakamchiliklarni-ma-lum-qildi?ysclid=ldcwdyyo3z362322428>
5. <https://uz.sputniknews.ru/20221104/v-uzbekskix-shkolax-testiruyutuchebniki-na-osnove-finskoy-sistemy-obrazovaniya29718687.html?ysclid=ldeii9tdw121252533>